

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer samt till vissa lagar i anslutning till den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer och lagen om rättegången i hyresmål ändras samt att ett numera onödigt stadgande i lagen om fri rättegång upphävs.

Enligt förslaget skall i lagen intas ett stadgande om avgifter som skall uppbäras vid Ålands förvaltningsdomstol. Behandlingen av brottmål vid en fullföljdsdomstol föreslås bli avgiftsbelagd. Avgiftsnivån för brottmål skall dock vara hälften lägre än i andra mål och avgift skall inte uppbäras om den lägre domstolens avgörande ändras till förmån för änd-

ringssökanden. Det föreslås att den befrielse från avgifter som gäller behandlingen av hyresmål skall slopas. Avgifterna och avgiftsklasserna för tvistemål som behandlas i tingsrätten skall justeras till följd av det nya rättegångsförfarandet. Behandlingen av vissa ärenden som närmast gäller understöd och räntestöd föreslås bli avgiftsfri. Dessutom föreslås vissa tekniska korrigeringar i ifrågavarande lagar.

De föreslagna ändringarna beräknas öka statens inkomster med ca 20 milj. mk om året.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1	LAGFÖRSLAGEN	10
ALLMÄN MOTIVERING	3	1. Lag om ändring av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer	10
1. Nuläge och föreslagna ändringar	3	2. Lag om ändring av lagen om rättegången i hyresmål	12
2. Propositionens verkningar	4	3. Lag om upphävande av 27 § 2 mom. lagen om fri rättegång	12
3. Beredningen av propositionen	4	BILAGA	13
DETALJMOTIVERING	5	Parallelltexter	13
1. Lagförslagen	5	1. Lag om ändring av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer	13
1.1. Lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer	5	2. Lag om ändring av lagen om rättegången i hyresmål	17
1.2. Lagen om rättegången i hyresmål	8	3. Lag om upphävande av 27 § 2 mom. lagen om fri rättegång	18
1.3. Lag om upphävande av 27 § 2 mom. lagen om fri rättegång	9		
2. Ikraftträdande	9		

ALLMÅN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Grunderna för avgifterna för domstolarnas samt stämningmännens, stadsfiskalernas och landskapsåklagarens behandling av mål och ärenden, tjänsteåtgärder och handlingar förenhetligades och fastställdes 1993 genom lagen om avgifter för domstolar och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (701/93), nedan avgiftslagen, samt genom förordningen (774/93) som gavs med stöd av den. Författningarna trädde i kraft den 1 september 1993. Till följd av underrättsreformen trädde emellertid största delen av stadgandena i kraft vid underrätterna först den 1 december 1993. Statsrådets finansutskott förutsatte i sin behandling av regeringspropositionen om avgiftslagen (RP 241/92 rd) att det efter att lagen har trätt i kraft skall göras en utredning av möjligheterna att ändra lagen så att domstolarnas resultatinnriktning kan främjas och att verksamheten annanstans än vid underrätterna skall finansieras genom avgiftsintäkter i mycket större utsträckning än vad som stadgas i den nuvarande lagen. Den arbetsgrupp som tillsattes i detta syfte har skaffat uppgifter om verkställigheten av avgiftslagen samt förslag till ändring av den. Dessutom är det nödvändigt att ändra avgiftslagen på grund av vissa andra ändringar i lagstiftningen.

Ålands förvaltningsdomstol ersatte Ålands länsrätt den 1 oktober 1994 och det föreslås därför att i 1 § avgiftslagen för klarhetens skull skall stadgas att avgifter uppbärs vid Ålands förvaltningsdomstol på samma sätt som vid länsrätten.

I 2 § avgiftslagen räknas upp namnen på expeditioner som utfärdas i de domstolar som lagen omfattar. I förteckningen saknas namnen på expeditioner som utfärdas i den nya tingsrätten, dvs. kopior av beslut och kopior av domar. Dessa föreslås bli fogade till stadgandet.

I det nya avgiftssystemet uppbärs ingen handläggningsavgift för brottmål då allmänna åklagaren har väckt åtal, vilket har lett till att en svarande som har sökt ändring i en underrättsavgörande inte har behövt betala rättegångsavgift i hovrätten eller högsta domstolen. Han har inte heller behövt betala avgift för expeditioner i hovrätten eller högsta domstolen. Befrielsen har i sin nuvarande form inneburit

ett avsteg från betalningsskyldigheten enligt 5 § avgiftslagen, som stadgar att ändringssökanden är betalningsskyldig i ett fullföljds mål. Enligt lagen angående stämpelskatt (662/42), som tillämpades fram till dess avgiftslagen trädde i kraft, var ändringssökanden tvungen att lösa in en expedition, för vilken han betalade stämpelskatt till ett belopp motsvarande skattetillägget. Frågan om brottmål skall vara avgiftsbelagda är av betydelse, eftersom de utgör litet över 50 % av samtliga mål och ärenden som inkommer för behandling vid hovrätten och över 20 % av de mål och ärenden som inkommer till högsta domstolen. Vid vattendomstolen och vattenöverdomstolen behandlas också brottmål, men deras antal är mycket litet.

En återgång i riktning mot det tidigare systemet föreslås nu på så sätt att behandlingen av brottmål i en fullföljdsdomstol beläggs med avgift. Avgiftens storlek skall dock vara hälften mindre än i andra mål och att avgift inte uppbärs om den lägre domstolens avgörande ändras till förmån för ändringssökanden. Möjligheten till fri rättegång garanterar att medelöshet inte utgör något hinder för att söka rättsskydd i avgiftsbelagda mål och ärenden.

Rättegångsförfarandet i tvistemål har reviderats i fråga om tingsrätten. De olika skedena i förfarandet är skriftlig förberedelse, muntlig förberedelse, huvudförhandling i samband med den muntliga förberedelsen och särskild huvudförhandling efter den muntliga förberedelsen. Avgiftslagen känner endast två avgiftsklasser. Den lägre avgiften (300 mk) uppbärs när behandlingen av ett mål upphör vid den skriftliga förberedelsen och den högre avgiften (750 mk) när behandlingen upphör senare. Erfarenheten har visat att den nuvarande indelningen i avgiftsklasser är för grov. Stadganden om avgifter utgår i allmänhet från hur stora kostnader som förorsakas. I enlighet med det bör avgiften stiga i olika behandlingsskeden. Enligt förslaget skall nu stadgas att avgiften för behandling av ett tvistemål bestäms utgående från i vilket skede behandlingen upphör. Avgiften för tvistemål som upphör vid den skriftliga beredningen föreslås höjd till samma belopp som avgiften för ansökningsärenden (350 mk). Den högsta avgiften skall vara 800 mk och den skall uppbäras i mål vilkas behandling upphör vid en särskild huvudförhandling.

Den avgift (800 mk) som uppbärs för ett besvärsmål i vattenrätten har med tanke på ärendets art upplevts vara för hög. Det föreslås att avgiften halveras. Enligt 3 § 3 mom. i den nuvarande avgiftslagen uppbärs ingen rättegångsavgift om ett ärende vid en annan domstol i första rättsinstans avskrivs eller helt lämnas utan prövning eller om en ändringsansökan lämnas utan prövning eller förfaller. Tolkningssvårigheter har förekommit till följd av att vissa domstolar kan vara domstolar i första instans eller domstolar i andra instans beroende på ärendet. Det föreslås att stadgandet skall förenklas så att ingen avgift uppbärs om ett ärende avskrivs, förfaller eller lämnas utan prövning vid någon annan domstol än tingsrätten.

I 6 § avgiftslagen stadgas om ärenden som behandlas utan handläggningsavgift. I 1 mom. 10 punkten i paragrafen fastställs att handläggningsavgift inte uppbärs i hyresmål. Avgiftsfriheten för hyresmål fastställdes ursprungligen i lagen om rättegången i hyresmål (650/73). Den nuvarande målstrukturen i hyresmål ger inte tillräcklig grund för att hyresmålen skall behandlas avgiftsfritt och de lagrum som avser avgiftsfrihet föreslås därför bli upphävda både i avgiftslagen och lagen om rättegången i hyresmål.

I 6 § avgiftslagen stadgas att bl.a. ärenden som gäller understöd i anslutning till bastyggheten för medellösa, socialärenden samt ärenden i vilka motparten är det allmänna, skall behandlas avgiftsfritt. Liknande ärenden, för vilkas behandling avgift hittills har uppburits, är vissa ärenden som gäller understöd och räntestöd i samband med boende, ärenden enligt civiltjänstlagen samt ärenden som gäller avträdelse- och generationsväxlingspension för lantbruksföretagare. Det föreslås att dessa ärenden med vissa undantag skall behandlas avgiftsfritt. Befrielseerna kommer att tillämpas framför allt vid länsrätten.

Det föreslås att de tekniska justeringar som nämns i detaljmotiveringen skall göras i avgiftslagen, lagen om rättegången i hyresmål och lagen om fri rättegång (87/73).

2. Propositionens verkningar

De föreslagna ändringarna har beräknats inbringa staten extra inkomster på ca 20,3 milj.

mk om året, fördelade på de olika slagen av mål enligt följande: justeringar av avgifterna för behandling av tvistemål vid tingsrätterna ca 11 milj. mk, avgiftsbelagd behandling av hyresmål ca 7,7 milj. mk och begränsning av avgiftsfriheten för behandling av brottmål ca 1,7 milj. mk. Det sammanlagda beloppet av de föreslagna avgiftssänkningarna och avgiftsbefrielseerna har beräknats uppgå till 0,1 milj. mk om året. Domstolsintäkterna har i budgetpropositionen för 1996 beräknats uppgå till 200 milj. mk, de beräknade inkomstökningarna inbegripna.

Det är inte motiverat att i någon märkbart större utsträckning än vad gällande lag medger finansiera domstolarnas verksamhet med avgiftsintäkter. Specialdomstolarnas och fullföljdsdomstolarnas nuvarande avgiftsnivå har upplevts som så hög att avgifterna inte kan höjas utan att rättsskyddet äventyras. Riksdagens justitieombudsman har i ett brev till justitieministeriet bl.a. fäst uppmärksamhet vid att medborgare inte genom domstolsavgifter får hindras att uppnå sina rättigheter.

Propositionen har inga organisatoriska verkningar.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts i en arbetsgrupp bestående av representanter för justitieministeriet och finansministeriet. Propositionen grundar sig huvudsakligen på de initiativ och ändringsförslag som arbetsgruppen har begärt och fått av domstolarna och vissa andra instanser.

Den slutliga sammanställningen av propositionen har gjorts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet efter att utlåtanden om arbetsgruppens promemoria inkommit från finansministeriet, vissa domstolar, Finlands Advokatförbund, Finlands Fastighetsförbund rf, Vuokralaisten Keskusliitto ry och Finlands Kommunförbund. Finlands Fastighetsförbund rf, Vuokralaisten Keskusliitto ry och Finlands Kommunförbund har motsatt sig en avgiftsbeläggning av hyresmålen. Finlands Advokatförbund har ansett att de föreslagna avgifterna för brottmål är alltför höga i dagens läge och föreslagit att avgiftsbeläggningen av brottmål skall utvidgas först senare, t.ex. i samband med reformen av straffprocessen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer

1 §. *Tillämpningsområde.* I motsats till övriga länsrätter förblev Ålands länsrätt ansluten till länsstyrelsen när länsrätterna gjordes självständiga och införlivades med justitieministeriets förvaltningsområde den 1 november 1989. Den sista satsen i 1 § avgiftslagen är därför ett preciserande stadgande om att lagen också tillämpas på Ålands länsrätt. Lagen om Ålands förvaltningsdomstol (547/94) trädde i kraft den 1 oktober 1994. Förvaltningsdomstolen, som på Åland ersätter länsrätten, verkar i anslutning till tingsrätten. Förvaltningsdomstolen behandlar samma lagstiftningsärenden som länsrätterna och kan dessutom i landskapslag anförtros rättskipningsuppgifter i förvaltningssangelägenheter som hör till landskapets behörighet. Trots att förvaltningsdomstolen med stöd av 2 § 1 mom. lagen om Ålands förvaltningsdomstol uppbär avgifter på samma sätt som länsrätten, föreslås att sista satsen i den nuvarande avgiftslagens 1 § skall ersättas med ett uttryckligt och klargörande stadgande om att avgifter uppbärs vid Ålands förvaltningsdomstol på samma grunder som vid länsrätten.

2 §. *Avgiftslagen.* I paragrafens 2 mom. uppräknas namnen på expeditioner som utfärdas inbegripna i handläggningsavgiften i olika mål och ärenden. Reformen av rättegångsförfarandet vid underrätterna har bl.a. inneburit att en kopia av en dom i ett tviste- eller brottmål och en kopia av ett beslut i ett ansökningsärende utfärdas åt en part som en expedition. Domar och beslut som har vunnit laga kraft kan verkställas på basis av dessa kopior. Det föreslås att paragrafen skall ändras så att till de expeditioner som kan utfärdas fogas kopior av beslut och kopior av domar.

3 §. *Rättegångsavgift.* Såsom av den allmänna motiveringen framgår har man beslutat att behandlingen av ärenden som gäller sökande av ändring i brottmål skall beläggas med avgift. Enligt förslaget skall avgiftens belopp vara 400 mk vid hovrätten, 500 mk vid högsta domstolen och 450 mk vid vattenöverdomstolen. Också i de mål som dessa domstolar behandlar som

domstolar i första instans uppbärs en lika stor avgift. Priset på behandlingen av ett brottmål vid vattendomstolen föreslås bli 400 mk. De föreslagna avgifterna är då hälften så stora som rättegångsavgiften för andra mål och ärenden. Om högsta domstolen inte beviljar besvärstillstånd skall avgiften enligt 3 § 2 mom. vara hälften så stor som avgiften enligt 1 mom., dvs. 250 mk. Betalningsskyldig i ett fullföljdsfall är enligt 5 § ändringssökanden, oftast den som varit svarande eller målsägande i en lägre domstol och som söker ändring i den lägre domstolens dom i ett brottmål. Allmänna åklagaren är enligt 7 § befriad från betalningsskyldighet. Eftersom lagstiftningen om ersättande av rättegångskostnaderna i brottmål fortfarande är under beredning, föreslås att i 6 § skall stadgas att en ändringssökande befrias från betalningsskyldighet, om den lägre domstolens avgörande ändras till hans förmån. Med förmån avses här att ett straff, en ersättningsskyldighet eller någon annan påföljd lindras eller undanröjs. Enbart en ändring i motiveringen medför ingen befrielse från betalningsskyldigheten.

Vid underrätterna har ca 65 000 brottmål behandlats varje år. I ca 11 000 av dem har ändring sökts hos hovrätten. Hovrätten har ändrat underrättens domar i ca 3 000 mål. Högsta domstolen har behandlat över 800 mål om året. I knappt hundra (55—93) av dem har besvärstillstånd beviljats. Vid vattendomstolarna behandlas knappt tio brottmål per år. Den föreslagna utvidgade avgiftsbeläggningen av brottmål ökar statens inkomster med ca 1,7 milj. mk om året.

Sedan den 1 december 1993 har tingsrätterna fungerat som allmänna underrätter. De ersatte häradsrätterna och rådstuvrätterna. Det föreslås att denna utredning av domstolens namn skall göras i lagen.

Reformen av rättegångsförfarandet i tvistemål genomfördes samtidigt som reformen av underrättsorganisationen. De olika behandlingsskedena kan nu vara skriftlig förberedelse, muntlig förberedelse, huvudförhandling i samband med den muntliga förberedelsen eller särskild huvudförhandling. De beräknade kostnaderna för behandling av ett mål stiger för varje skede. Det föreslås därför att stadgandet ändras så att avgiftens storlek beror på i vilket av ovan nämnda skeden behandlingen upphör.

Avgiften för ett mål som upphör vid den skriftliga förberedelsen oftast ett s.k. summariskt mål, skall vara 350 mk, vilket är 50 mk mera än den nuvarande avgiften. Behandlingen av ett mål som upphör vid den skriftliga förberedelsen är lika krävande som behandlingen av ett ansökningsärende, för vilken i regel uppbärs 350 mk. I mål som upphör vid den muntliga förberelse uppbärs 500 mk. Om huvudförhandlingen hålls i samband med den muntliga förberedelsen skall avgiften vara 650 mk och, om en särskild huvudförhandling hålls, 800 mk. Denna avgiftsgradering, som är noggrannare än den nuvarande, kan väntas främja snabbare avgöranden av mål och uppgörelser mellan parterna.

Enligt nuvarande lag är rättegångsavgiften för besvärsmål som behandlas vid vattenrätten 800 mk. År 1992 behandlades sammanlagt 97 besvärsmål i vattenrätterna. Av dessa gällde största delen (70) beslut som den kommunala miljövårdsnämnden hade fattat med stöd av vattenlagen. Över dikningsförrättningar hade 26 besvär anförts och över utmätningar ett besvär. Besvär över beslut som miljövårdsnämnden fattat med stöd av andra lagar anförts hos länsstyrelsen. Rättegångsavgiftens storlek är i länsrätten 400 mk. Den sakliga omfattningen eller den ekonomiska betydelsen av de besvärsmål som behandlas vid vattenrätten är inte större än i de ärenden som behandlas vid länsrätten. Rättegångsavgiftens storlek har konstaterats minska antalet besvärsmål vid vattenrätten. Nivån på de beslut som de kommunala miljövårdsnämnderna fattar är mycket varierande. De beslut mot vilka besvär anförts upphävs eller ändras ofta i vattenrätten. Ur rättsskyddssynpunkt är det viktigt att storleken på den avgift som uppbärs inte begränsar sökandet av ändring i ett myndighetsbeslut som upplevs vara fel. Det föreslås att avgiften för ett besvärsmål skall sänkas från 800 mk till 400 mk.

Paragrafens 3 mom., i vilket stadgas om i vilka fall ingen avgift uppbärs i ett ärende, skall enligt förslaget göras klarare. Enligt första satsen i det gällande 3 mom. uppbärs i ärendet inte avgift enligt 1 mom. om behandlingen av ett ärende upphör vid en allmän underrätt utan att stämning utfärdas på annan grund än den som nämns i 5 kap. 6 § rättegångsbalken. Till följd av att befrielsen från betalningsskyldighet föreslås bli slopad i hyresmål, föreslås att i den ovan nämnda satsen skall intas 13 § lagen om

rättegången i hyresmål, vilken till sitt innehåll motsvarar 5 kap. 6 § rättegångsbalken.

Det föreslås att andra satsen i paragrafens 3 mom. skall korrigeras. Den nuvarande lagen har givit upphov till tolkningssvårigheter på grund av att samma domstol kan vara en domstol i första instans eller en fullföljdsdomstol, beroende på den sak som skall behandlas, och dessa domstolar har olika kriterier för befrielse från betalningsskyldighet. För att komma från tolkningssvårigheterna föreslås att stadgandet ändras så att avgift inte uppbärs i någon annan domstol än tingsrätten, om en sak avskrivs, förfaller eller lämnas utan prövning.

6 §. *Avgiftsfria prestationer.* I enlighet med vad som anförts i den allmänna motiveringen och 3 § i detaljmotiveringen föreslås att 6 § 1 mom. 6 punkten ändras så att befrielsen från betalningsskyldighet i fråga om handläggningsavgiften för brottmål i vilka allmänna åklagaren har väckt åtal skall begränsas till den första domstolsinstansen. I fullföljdsdomstolar skall avgift inte uppbäras för behandling av brottmål i det fall att den lägre domstolens avgörande ändras till förmån för ändringssökanden (6 a-punkten). Stadgandet om befrielse från betalningsskyldighet i disciplinära ärenden blir en ny 6 b-punkt med samma sakinnehåll som tidigare.

Det föreslås att punkt 10 i momentet skall upphävas. Hyresmålen kan innehållsligt jämföras med andra avgiftsbelagda tvistemål. Under 1993 behandlades sammanlagt 23 468 hyresmål i bostadsdomstolarna och de allmänna underrätterna. Innehållsligt fördelades dessa på följande sätt:

Hyresmål som behandlats vid bostadsdomstolar och allmänna underrätter	antal	%
<i>reglering av hyran</i>		
— höjning av hyra	182	0,8
— fastställande av överenskommen hyra	2	0,0
— sänkning och/eller återställande av hyra	214	0,9
<i>upphörande av hyresrätt</i>		
— hävning av hyresavtal	10 765	45,9
— utredning av uppsägningssgrund	434	1,9
— framskjutande av flyttningssdag	29	0,1

	antal	%
Hyresmål som behandlats vid bostadsdomstolar och allmänna underätter		
<i>annat hyresmål</i>		
— hyresfordran	9 370	39,9
— skadestånd på grund av hyresförhållande	237	1,0
— annat hyresmål	302	1,3
<i>vräkning</i>	1 933	8,2

Av statistiken framgår att det huvudsakligen är fråga om mål som hyresvärden har anhängiggjort och i vilka han yrkar på hävning av hyresavtalet (ca 46 %) och hyresfordran (40 %). De mål som gäller hyresreglering utgjorde det år granskningen utfördes endast knappt 2 %, medan de t.ex. 1982 utgjorde ca 40 % av samtliga mål. Målen som anhängiggjorts av hyresgäster utgjorde 1993 endast ca 2 % av samtliga mål.

Hyreslagen (653/87) ersattes 1.5.1995 av lagen om hyra av bostadslägenhet (481/95) och lagen om hyra av affärslokal (482/95). I detta skede är det svårt att bedöma dessa nya lagars betydelse för hyresmålens struktur. Det är ytterst sannolikt att över 90 % av målen kommer att gälla hävning av hyresavtal, vräkning och hyresfordringar också efter att de nya lagarna har trätt i kraft. Även om andelen mål som anhängiggörs av hyresgäster skulle stiga räknat från 1993 års nivå (2 %), utgör det ingen grund för avgiftsfrihet. Hyresgästen är inte nödvändigtvis insolvent. Mindre bemedlade parter i ett hyresmål kan söka rättsskydd med stöd av lagen om fri rättegång. Avgiftsfri behandling av ett hyresmål kan inte motiveras med hänvisning till målens natur ens efter de ovan nämnda nya lagarnas ikraftträdande.

I paragrafen räknas bl.a. socialärenden vid högsta förvaltningsdomstolen och länsrätten upp som ärenden som är befriade från handläggningsavgift (punkt 4). Hur begreppet socialärende skall förstås är i viss mån en tolkningsfråga. I regel har med socialärenden avsetts sådana ärenden som i lagstiftningen har förts in under avdelning S i lagboken. Om andra ärenden som till sin art står nära socialärendena och andra fullföljdsärenden som enligt stadgandena skall behandlas avgiftsfritt i förvaltningsdomstolarna stadgas i aravlagen (1189/93), lagen om användning, överlåtelse och inlösen av aravbostäder och aravhyreshus (1190/93), lagen om förbättrande av zigenarbefolkningens bostadsförhållanden (713/

75), lagen om räntestöd för hyresbostadslån (867/80), lagen om räntestöd för ägarbostadslån (1204/93), lagen om räntestöd för bostadsrättsshuslån (1205/93), civiltjänstlagen, lagen om avträdelsepension (16/74), lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/90). Det föreslås att ärenden enligt dessa lagar på grund av sin art skall förordnas vara befriade från handläggningsavgifter och intas som nya 15 a—c-punkter; ärenden enligt de lagar som nämns i 15 a punkten dock endast vid länsrätten. Brottmål enligt civiltjänstlagen skall vara avgiftsfria endast till den del avgiftsfriheten grundar sig på punkterna 6 och 6 a.

I 10 § i lagen stadgas om i vilken ordning ändring skall sökas i ett beslut som gäller avgifter. Avsikten har varit att avgift inte skall uppbäras för behandlingen av en ansökan om ändring av en avgift. Det föreslås nu att denna befrielse skall fastställas i 6 § som en ny 21 punkt.

7 §. *Befrielse från betalningsskyldighet.* Befriade från att betala avgifter enligt avgiftslagen är enligt 1 mom. 1 punkten myndigheterna inom justitieministeriets förvaltningsområde samt polis-, åklagar- och utredningsmyndigheterna. Tullmyndigheterna och gränsvaktsmyndigheterna utför samma slags förundersökningsarbete som polisen. Dessa myndigheters vidare åtgärder beror på domstolarnas beslut. Avgiftsfriheten föreslås utvidgad till att omfatta också andra förundersökningsmyndigheter än polisen. Polisen skall fortsättningsvis vara befriad från att betala avgifter också i andra funktioner än som förundersökningsmyndighet.

Enligt paragrafens 1 mom. 3 punkt är miljövårdsmyndigheterna befriade från att betala avgifter i ärenden som gäller miljövården. Stadgandet lämnar rum för tolkning och har därför förorsakat tillämpningssvårigheter. Myndigheterna i 16 kap. 28 § och 21 kap. 1 § som bevakar det allmänna intresset och ansvarar för laglighetsstillsynen torde enligt stadgandet vara betalningsskyldiga, om besvären eller en begäran om handräckning inte anses gälla miljövård utan något annat slag av allmänt intresse. Frågan om t.ex. besvär från en regional miljöcentral om översvämningsbekämpning kan anses gälla miljövård, om inte i besvären uttryckligen hänvisas till miljövårdssynpunkter, är en tolkningsfråga. I praktiken kan emellertid flera olika delfrågor och besvärsgrunder ingå i samma besvär. Betalningsskyldigheten kan då grunda sig på sakinnehållet i varje särskilt fall,

vilket leder till extra arbete och oklarhet när avgiften skall bestämmas. Detta gäller också den ur rättsskyddssynpunkt centrala laglighets-tillsyn som avses i 21 kap. vattenlagen och ankommer på de regionala miljöcentralerna samt miljövårdsnämnderna.

Uppgifter i anslutning till miljövärden ankommer på flera olika myndigheter. T.ex. miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, de regionala miljöcentralerna, jordbruks-näringsdistriktet och i kommunerna framför allt miljövårdsnämnderna skall utföra tillsynsuppgifter enligt vattenlagen. Enligt 5 § lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning (64/86) sköter en miljövårdsnämnd kommunens miljövårdsuppgifter. Dess uppgifter kan emellertid också skötas av någon annan nämnd eller i vissa fall av kommunstyrelsen. Också de statliga och kommunala myndigheter som avses i 14 § 2 mom. lagen om miljö tillståndsförfarande (735/91) sköter miljövårdsuppgifter.

Paragrafens 1 mom. 3 punkt skall enligt förslaget preciseras så att onödigt arbetsdryga prövningar från fall till fall frångås och stadgandet kan tillämpas så entydigt som möjligt. I punkten skall miljövårdsmyndigheternas lagstadgade tillsynsuppgifter nämnas. De statliga och kommunala myndigheterna skall vara befriade från att betala avgifter när de sköter tillsynsuppgifter som stadgas i vattenlagen, dvs. uppgifter enligt 16 kap. 28 § och 21 kap. 1 § i den nu gällande vattenlagen.

I praktiken fungerar hälsovårdsnämnden ofta som en sådan kommunal miljö tillståndsmyndighet som nämns i lagen om miljö tillståndsförfarande, men kommunen kan också förordna någon annan nämnd att utföra miljö tillståndsmyndighetens uppgifter. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har enligt 14 § 2 mom. lagen om miljö tillståndsförfarande självständig rätt att anföra besvär också då någon annan kommunal myndighet fungerar som miljö tillståndsmyndighet. Det är därför nödvändigt att nämna hälsoskyddsmyndigheten i stadgandet. Stadgandet skall också gälla de tillsynsuppgifter enligt hälsoskyddslagen som hälsoskyddsmyndigheten sköter, men i praktiken är betydelsen av befrielsen från betalnings-skyldighet liten för dem.

8 §. *Uppbörd av avgifter.* Stadgandet i sista satsen i paragrafens 1 mom. om att post- och expeditionsavgifter inte uppbärs då handlingar sänds per post, föreslås bli slopat. Stadgandet härrör från en tid då det var nödvändigt för att

inte 8 § förordningen om översändande av handlingar, i vilken stadgades om skyldigheten att uppbära postporto och expeditionsavgift, skulle behöva tillämpas. Paragrafen har sedan dess upphävts.

Ikraftträdelsestadgande. I detta stadgande skall anges att handläggningsavgift skall uppbäras för behandling av ett sådant mål eller ärende som har anhängiggjorts hos behörig myndighet innan lagen har trätt i kraft. Avgiften skall vara högst så stor som den skulle ha varit enligt de stadganden som gällde innan lagen trädde i kraft. Avsikten är att den betalningsskyldige inte skall behöva betala mera än han visste att han skulle betala när han anhängiggjorde målet eller ärendet eller beställde expeditionen.

1.2. Lagen om rättegången i hyresmål

11 a §. Stadgandet, som har gjort det möjligt att med statsmedel anställa kanslipersonal i en sporteldomsaga och i en med stadens medel upprätthållen rådstuvurätt, i vilken en bostadsdomstol har fungerat, har förlorat sin betydelse då underrätternas hela personal är avlönade av staten. Det föreslås därför att stadgandet upphävs.

34 §. I paragrafens 1 mom. stadgas att domstolarnas expeditioner utges och stämning utfärdas och delges i hyresmål utan avgift. Ovan i samband med motiveringen till ändring av avgiftslagen föreslogs att avgiftsfriheten för behandlingen av hyresmål och särskilt beställda expeditioner skall upphävas. Det föreslås därför att momentet ändras till enbart ett hänvisningsstadgande om att om avgifter som uppbärs i domstolarna stadgas särskilt. Hyresmålen är tvistemål och avgifterna som uppbärs för behandling av dem är fastställda i lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer. Att särskilja hyresmålen från andra tvistemål är inte motiverat.

I 2 mom. i paragrafen ingår ett stadgande om avgifterna för avskrifter och dupletter. Stadgandet med dess nuvarande innehåll är onödigt, eftersom avgifterna för avskrifter har fastställts i avgiftslagen och den förordning som har givits med stöd av den. Det föreslås att momentet skall ersättas med ett stadgande om att expeditionsavgifter inte uppbärs för expeditioner som utfärdats åt parter eller dem som

inkallats till förhör. Detta stadgande motsvarar vad som stadgas om arbetsdomstolen och marknadsdomstolen (lagarna 706/93 och 707/93). Stadgandet befriar svaranden från att betala kopieringsavgift för en kopia av en dom som tillställs honom. Inte heller 23 § lagen om rättegången i hyresmål, som stadgar att av bostadsdomstols dom skall, såvitt möjligt omedelbart efter avkunnandet, ett exemplar utgivas till kâranden och ett till svaranden, behöver då ändras på grund av befrielsen. Om man önskar uppbära avgift hos svaranden, bör denna paragraf ändras så att en kopia av domen utges till svaranden endast om han ber om det. Stadgandet har ingen praktisk betydelse för kâranden, eftersom de expeditioner han behöver ingår i handläggningsavgiften. För ett vittne eller någon annan som skall höras är stadgandet av betydelse t.ex. såtillvida att han får en kopia av avgörandet om vittnesarvodet utan avgift.

35 §. Paragrafen härstammar från den tid då domarna och stämningmännen vid en domstol hade rätt till expeditionsarvode (sportler) och rätt att uppbära resekostnader hos kunden. Genom stadgandet säkrade man att vederbörande tjänstemän hade rätt att i hyresmål få arvoden och ersättningar för resekostnader av staten. Domarnas och stämningmännens rätt att uppbära förrättningsarvode och kostnads-

ersättningar hos kunden upphörde på 1980-talet, då de överfördes till statlig helhetsavlöning. Det föreslås att paragrafen skall upphävas.

1.3. Lag om upphävande av 27 § 2 mom. lagen om fri rättegång

I 27 § 2 mom. lagen om fri rättegång stadgas att om rättsmedelsinstansen förkastar eller avvisar en ändringsansökan, skall den ålägga ändringssökanden att ersätta staten för de avgifter, från vilkas erläggande han med stöd av 1 mom. befriats. Stadgandet har inte längre tillämpats, eftersom avgiftslagen stadgar att ett ärende som gäller fri rättegång behandlas avgiftsfritt. Det föreslås att stadgandet skall upphävas.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 26 juli 1993 om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (701/93) 6 § 1 mom. 10 punkten,

ändras 1 §, 2 § 2 mom., 3 § 1 och 3 mom., 6 § 1 mom. 6, 19 och 20 punkten, 7 § 1 mom. 1 och 3 punkten och 8 § 1 mom. samt

fogas till 6 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat genom lag av den 2 augusti 1994 (714/94), en ny 6 a, 6 b, 15 a—15 c och 21 punkt som följer:

1 §

Tillämpningsområde

För domstolarnas, stämningmännens, stadsfiskalernas och landskapsåklagarens prestationer uppbärs avgifter till staten enligt vad som stadgas i denna lag. Vid Ålands förvaltningsdomstol uppbärs avgifter på samma grunder som vid länsrätten.

2 §

Avgiftsslagen

Handläggningsavgifterna är *rättegångsavgift*, *ansökningsavgift* och *förrättningsavgift*. Handläggningsavgift uppbärs av parten som ersättning för ärendets behandling och de åtgärder som vidtagits. I handläggningsavgiften ingår även ersättning för expedition som ges i ett mål eller ärende och som innehåller ett avgörande eller ett uppskovsbeslut och kan bestå av protokollsutdrag, utslag eller beslut, kopia av utslag eller beslut, dom, kopia av dom, intyg eller någon annan expedition. I handläggningsavgiften ingår även ersättning för andra åtgärder som myndigheten har vidtagit i samband med behandlingen av målet eller ärendet, om det inte i lag eller förordning stadgas att särskild avgift eller kostnadsersättning skall uppbäras för dem.

3 §

Rättegångsavgift

För behandling av tviste-, brott-, underställ-

nings- och fullföljds mål och mål som gäller extraordinärt ändringsökande samt för behandling även av annat lagskipningsmål vid länsrätt och vattendomstol uppbärs *rättegångsavgift* som följer:

Domstol	mk
högsta domstolen	
— brottmål	500
— annat mål	1 000
högsta förvaltningsdomstolen	1 000
hovrätt	
— brottmål	400
— annat mål	800
länsrätt	400
tingsrätt	
— brottmål	350
— tvistemål, vars behandling upphör vid	
— skriftlig förberedelse	350
— muntlig förberedelse	500
— huvudförhandling i samband med muntlig förberedelse	650
— särskild huvudförhandling ...	800
jorddomstolen	800
vattenöverdomstolen	
— brottmål	450
— annat mål	900
vattendomstolen	
— ansökningsmål, om behandlingen av målet omfattar syneförrättning eller om det är fråga om slutsyn .	2 000
— brottmål och besvärsmål	400
— annat mål	800
marknadsdomstolen	1 000
arbetsdomstolen	1 000

Om behandlingen av ett mål eller ärende upphör vid tingsrätten utan att stämning utfärdas på annan grund än den som nämns i 5 kap. 6 § rättegångsbalken eller 13 § lagen om rättegången i hyresmål (650/73), uppbärs i målet eller ärendet inte avgift enligt 1 mom. Om ett mål eller ärende vid en annan domstol avskrivs eller förfaller eller lämnas utan prövning, uppbärs ingen rättegångsavgift vid domstolen i fråga. Rättegångsavgift uppbärs inte heller om en extraordinär ändringsansökan bifalls eller ett mål eller ärende utan att de materiella frågorna ens delvis avgörs återförvisas för behandling vid en lägre myndighet eller överförs på en behörig myndighet.

6 §

Avgiftsfria prestationer

Handläggningsavgifter enligt denna lag uppbärs inte

6) i första domstolsinstans i brottmål då allmänna åklagaren har väckt åtal,

6 a) för behandling av brottmål vid en fullföljdsdomstol, om den lägre domstolens avgörande ändras till ändringssökandens förmån,

6 b) i disciplinära ärenden,

15 a) i ärenden enligt aravalagen (1189/93), lagen om användning, överlåtelse och inlösen av aravabostäder och aravahyreshus (1190/93), lagen om förbättrande av zigenarbefolkningens bostadsförhållanden (713/75), lagen om räntestöd för hyresbostadslån (867/80), lagen om räntestöd för ägarbostadslån (1204/93) och lagen om räntestöd för bostadsrättshuslån (1205/93) vid länsrätten,

15 b) i ärenden enligt civiltjänstlagen (1723/91) utom i brottmål, i vilka avgifter uppbärs, om inte annat följer av 6 och 6 a-punkten,

15 c) i ärenden enligt lagen om avträddelsepension (16/74) och lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/90),

19) i mål eller ärenden som gäller verkställighetsförbud eller avbrytande av verkställigheten,

20) i mål eller ärenden som enligt någon annan lag skall behandlas avgiftsfritt vid en domstol, och inte heller

21) i fullföljdsärenden enligt 10 §.

7 §

Befrielse från betalningsskyldighet

Befriade från att betala avgifter enligt denna lag är

1) myndigheterna inom justitieministeriets förvaltningsområde samt polis-, förundersöknings-, åklagar- och utsökningsmyndigheterna,

3) statliga och kommunala miljövårds- och hälsoskyddsmyndigheter då de sköter lagstadgade tillsynsuppgifter samt statliga och kommunala myndigheter då de sköter tillsynsuppgifter enligt vattenlagen (264/61),

8 §

Uppbörd av avgifter

Avgifterna uppbärs efter utförd prestation, om inte något annat stadgas. Genom förordning kan stadgas om den tid inom vilken avgiften skall betalas samt om förskottsbetalning.

Denna lag träder i kraft den 199 .

För behandlingen av ett sådant mål eller ärende som har anhängiggjorts hos behörig myndighet innan denna lag trädde i kraft uppbärs i handläggningsavgift ett belopp som är högst lika stort som det som skulle ha uppburits enligt de stadganden som gällde innan denna lag trädde i kraft. Detsamma gäller avgifter för expeditioner som har beställts innan lagen trädde i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om rättegången i hyresmål**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 10 augusti 1973 om rättegången i hyresmål (650/73) 11 a och 35 §§, av dessa lagrum 11 a § sådan den lyder i lag av den 29 december 1973 (976/73), samt ändras 34 § som följer:

34 §	uppbärs inte expeditionslösen för expeditioner som utges till dem.	
Om avgifter som uppbärs vid domstolar stadgas särskilt.		
Hos parter eller dem som kallats till förhör	Denna lag träder i kraft den	199 .

3.

Lag**om upphävande av 27 § 2 mom. lagen om fri rättegång**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §	2 §	
Härmed upphävs 27 § 2 mom. lagen den 2 februari 1973 om fri rättegång (87/73).	Denna lag träder i kraft den	199 .

Helsingfors den 29 september 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Sauli Niinistö*

1.

Lag**om ändring av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 26 juli 1993 om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (701/93) 6 § 1 mom. 10 punkten,
ändras 1 §, 2 § 2 mom., 3 § 1 och 3 mom., 6 § 1 mom. 6, 19 och 20 punkten, 7 § 1 mom. 1 och 3 punkten och 8 § 1 mom. samt
fogas till 6 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat genom lag av den 2 augusti 1994 (714/94),
 en ny 6 a, 6 b, 15 a—15 c och 21 punkt som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

Tillämpningsområde

För domstolarnas, stämningmännens, stadsfiskalernas och landskapsåklagarnas prestationer uppbärs avgifter till staten enligt vad som stadgas i denna lag. Denna lag skall tillämpas även vid Ålands länsrätt.

1 §

Tillämpningsområde

För domstolarnas, stämningmännens, stadsfiskalernas och landskapsåklagarnas prestationer uppbärs avgifter till staten enligt vad som stadgas i denna lag. *Vid Ålands förvaltningsdomstol uppbärs avgifter på samma grunder som vid länsrätten.*

2 §

Avgiftsslagen

Handläggningsavgifterna är *rättegångsavgift*, *ansökningsavgift* och *förrättningsavgift*. Handläggningsavgift uppbärs av parten som ersättning för ärendets behandling och de åtgärder som vidtagits. I handläggningsavgiften ingår även ersättning för expedition som ges i ett mål eller ärende och som innehåller ett avgörande eller ett uppskovsbeslut och kan bestå av protokollsutdrag, utslag, dom, intyg eller någon annan expedition. I handläggningsavgiften ingår även ersättning för andra åtgärder som myndigheten har vidtagit i samband med behandlingen av målet eller ärendet, om det inte i lag eller förordning stadgas att särskild avgift eller kostnadsersättning skall uppbäras för dem.

Handläggningsavgifterna är *rättegångsavgift*, *ansökningsavgift* och *förrättningsavgift*. Handläggningsavgift uppbärs av parten som ersättning för ärendets behandling och de åtgärder som vidtagits. I handläggningsavgiften ingår även ersättning för expedition som ges i ett mål eller ärende och som innehåller ett avgörande eller ett uppskovsbeslut och kan bestå av protokollsutdrag, utslag *eller beslut*, *kopia av utslag eller beslut*, dom, *kopia av dom*, intyg eller någon annan expedition. I handläggningsavgiften ingår även ersättning för andra åtgärder som myndigheten har vidtagit i samband med behandlingen av målet eller ärendet, om det inte i lag eller förordning stadgas att särskild avgift eller kostnadsersättning skall uppbäras för dem.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Rättegångsavgift

För behandling av tviste-, brott-, underställnings- och fullföljds mål och mål som gäller extraordinärt ändringsökande samt för behandling även av annat lagskipningsmål vid länsrätt och vattendomstol uppbärs *rättegångsavgift* som följer:

Domstol	mk	Domstol	mk
högsta domstolen	1 000	högsta domstolen	
		— brottmål	500
		— annat mål	1 000
högsta förvaltningsdomstolen	1 000	högsta förvaltningsdomstolen	1 000
hovrätt	800	hovrätt	
		— brottmål	400
		— annat mål	800
länsrätt	400	länsrätt	400
allmän underrätt		tingsrätt	
— tvistemål, vars behandling upphör vid skriftlig förberedelse, och brottmål	300	— brottmål	350
— tvistemål, vars behandling upphör efter skriftlig förberedelse	750	— tvistemål, vars behandling upphör vid	
		— skriftlig förberedelse	350
		— muntlig förberedelse	500
		— huvudförhandling i samband med muntlig förberedelse	650
		— särskild huvudförhandling	800
jorrdomstolen	800	jorrdomstolen	800
vattenöverdomstolen	900	vattenöverdomstolen	
		— brottmål	450
		— annat mål	900
vattendomstolen		vattendomstolen	
— ansökningsmål, om behandlingen av målet omfattar syneförrättning eller om det är fråga om slutsyn .	2 000	— ansökningsmål, om behandlingen av målet omfattar syneförrättning eller om det är fråga om slutsyn .	2 000
— annat mål	800	— brottmål och besvärsmål	400
		— annat mål	800
marknadsdomstolen	1 000	marknadsdomstolen	1 000
arbetsdomstolen	1 000	arbetsdomstolen	1 000

Om behandlingen av ett ärende upphör vid en allmän underrätt utan att stämning utfärdas på annan grund än den som nämns i 5 kap. 6 § rättegångsbalken uppbärs i ärendet inte avgift enligt 1 mom. Om ett ärende vid en annan domstol i första rättsinstans avskrivs eller helt lämnas utan prövning eller om en ändringsansökan lämnas utan prövning eller förfaller, uppbärs ingen rättegångsavgift vid domstolen i fråga. Rättegångsavgift uppbärs inte heller om en extraordinär ändringsansökan bifalls eller

Om behandlingen av ett *mål eller* ärende upphör vid *tingsrätten* utan att stämning utfärdas på annan grund än den som nämns i 5 kap. 6 § rättegångsbalken *eller 13 § lagen om rättegången i hyresmål (650/73)*, uppbärs i målet eller ärendet inte avgift enligt 1 mom. Om ett *mål eller ärende vid en annan domstol avskrivs eller förfaller eller lämnas utan prövning*, uppbärs ingen rättegångsavgift vid domstolen i fråga. Rättegångsavgift uppbärs inte heller om en extraordinär ändringsansökan

Gällande lydelse

ett mål utan att de materiella frågorna ens delvis avgörs återförvisas för behandling vid en lägre myndighet eller överförs på en behörig myndighet.

Föreslagen lydelse

bifalls eller ett mål *eller ärende* utan att de materiella frågorna ens delvis avgörs återförvisas för behandling vid en lägre myndighet eller överförs på en behörig myndighet.

6 §

Avgiftsfria prestationer

Handläggningsavgifter enligt denna lag uppbärs inte

6) i brottmål då allmänna åklagaren har väckt åtal och inte heller i disciplinära ärenden,

6) i första domstolsinstans i brottmål då allmänna åklagaren har väckt åtal,

6 a) för behandling av brottmål vid en fullföljdsdomstol, om den lägre domstolens *avgörande* ändras till ändringssökandens förmån,

6 b) i disciplinära ärenden,

10) i hyresmål

10) (upphävs)

15 a) i ärenden enligt *aravalagen (1189/93), lagen om användning, överlåtelse och inlösen av aravabostäder och aravahyreshus (1190/93), lagen om förbättrande av zigenarbefolkningens bostadsförhållanden (713/75), lagen om räntestöd för hyresbostadslån (867/80), lagen om räntestöd för ägarbostadslån (1204/93) och lagen om räntestöd för bostadrättshuslån (1205/93) vid länsrätten,*

15 b) i ärenden enligt *civiltjänstlagen (1723/91) utom i brottmål, i vilka avgifter uppbärs, om inte annat följer av 6 och 6 a-punkten,*

15 c) i ärenden enligt *lagen om avträdelsepension (16/74) och lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/90),*

19) i mål eller ärenden som gäller *verkställighetsförbud eller avbrytande av verkställigheten,*

20) i mål eller ärenden som enligt någon annan lag skall behandlas *avgiftsfritt vid en domstol, och inte heller*

21) i *fullföljdsärenden enligt 10 §.*

7 §

Befrielse från betalningsskyldighet

Befriade från att betala avgifter enligt denna lag är

Gällande lydelse

1) myndigheterna inom justitieministeriets förvaltningsområde samt polis-, åklagar- och utsökningsmyndigheterna

3) miljövårdsmyndigheterna i ärenden som gäller miljövården,

8 §

Uppbörd av avgifter

Avgifterna uppbärs efter utförd prestation, om inte något annat stadgas. Genom förordning kan stadgas om den tid inom vilken avgiften skall betalas samt om förskottsbetalning. *Då handlingar sänds per post uppbärs inte post- och expeditionsavgifter.*

Föreslagen lydelse

1) myndigheterna inom justitieministeriets förvaltningsområde samt polis-, *förundersöknings-*, åklagar- och utsökningsmyndigheterna,

3) *statliga och kommunala miljövårds- och hälsoskyddsmyndigheter då de sköter en lagstadgad tillsynsuppgift samt statliga och kommunala myndigheter då de sköter en tillsynsuppgift enligt vattenlagen (264/61),*

8 §

Uppbörd av avgifter

Avgifterna uppbärs efter utförd prestation, om inte något annat stadgas. Genom förordning kan stadgas om den tid inom vilken avgiften skall betalas samt om förskottsbetalning.

Denna lag träder i kraft den 199 .

För behandlingen av ett sådant mål eller ärende som har anhänggjorts hos behörig myndighet innan denna lag trädde i kraft uppbärs i handläggningsavgift ett belopp som är högst lika stort som det som skulle ha uppburits enligt de stadganden som gällde innan denna lag trädde i kraft. Detsamma gäller avgifter för expeditioner som har beställts innan lagen trädde i kraft.

3.

Lag**om upphävande av 27 § 2 mom. lagen om fri rättegång**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

27 §

*Förkastar eller avvisar rättsmedelsinstansen
ändringsansökningen, skall den ålägga ändrings-
sökanden att ersätta staten för de avgifter, från
vilkas erläggande han med stöd av 1 mom.
befriats.*

(Upphävs)

Denna lag träder i kraft den

199 .